Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J. Телефони: HEnderson 4-0807, 4-0237. Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 303. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 13-го ЛИСТОПАДА 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 303. JERSEY CITY and NEW YORK. THURSDAY, NOVEMBER 13, 1952. VOL. LX.

КІНЦЕВИЙ БЮДЖЕТ ТРУМАНА: 85 БІЛЬЙОНІВ

Вашингтон. — Президент Труман пред'явив новому Конгресові бюджет на 1954 скарбовий рік висотою $85,-000,000,000, з чого 75 відсотків призначені на оборону і споріднені витрати. Це майже така сама сума, якої вимагав президент минулого січня на скарбовий рік, що скінчиться в червні 1953 р., одначе уступаючий Конгрес обтяв її на шість більйонів. Бюджет буде пред'явлений Конгресові кілька днів перед тим, заки новообраний президент Двайт Д. Айзенгавер перебере адміністрацію. Республіканські конгресмени в уступаючому Конгресі обчисляли видатки на скарбовий рік 1954 на 70 більйонів. Бюджет президента Трумана опертий на тимчасово передбачуваннях і тому вибраний президент Айзенгавер може його змінити. У Трумановому бюджеті передбачується видатки на оборону 55 більйонів, на чужинну допомогу сім з половиною біл., на атомову енергію біля півчверта біл., а на ветеранів і на відсотки від довгів понад півтретя більйона. Хоч ген. Айзенгавер може в засаді змінити видатки на деякі цілі, то в видатках на оборону і за кордонну допомогу він ледве чи зважиться поробити зміни, бо, як сповіщають европейські кореспонденти до республіканських американських газет, західно-европейські країни вважають республіканську перемогу в Америці за перемогу ізоляціоністів і тому генерал мусить не тільки сприяти дотеперішнім витратам на допомогу закордонним країнам, але ще їх збільшити, якщо хоче спинити негодування вільної Европи на Америку. Трудноші збільшаються тим, що як самий Айзенгавер так і ціла Республіканська партія обіцювали зниження податків під час передвиборчої кампанії.

Охорона для Айзенгавера під час його подорожі до Кореї

Огоста, Джорджія. — Новообраний Двайт Д. Айзенгавер уже приготовляється в дорогу до Кореї, як це він обіцяв був під час виборчої кампанії, а влада приготовляє сильну охорону для нього під час його поїздки. З уваги на небезпеку від комуністичних фанатиків, запляновано подорож Айзенгавера не буде проголошена наперед, ані засоби, якими він буде послугуватися, а ще в більшій таємниці будуть тримати шлях, яким він їхатиме. Деякі інформації будуть проголошені вже поточного тижня, одначе вони будуть такі загальні, що з них ледви можна буде щось довідатися. Американська військова влада в Кореї і корейський президент Рі будуть заздалегідь поінформовані про приїзд Айзенгавера до берегів Азії.

Поступ у переміні вугілля на газ

Горгас, у стейті Алабама.— Урядові наукові вже випродукували синтетичний газ з вугілля, запаленого під землею. З цього газу хеміки можуть виробляти газоліну й інші палива та хемікалії. Успіх в згаданих напрямках осягнено після шестирічних досвідів в переміні вугілля на газ. Підпалу вугілля довершено за допомогою Бюра Шахт при співпраці Алабама Павер Компані. Наслідок того буде такий, що запереста нуть добувати вугілля з підземних шахт, бо це занадто витратна справа, а обмежуться до розпроваджування газу з запаленого під землею вугілля. Це вперше в Злучених Державах випродуковано стільки газу з підземного вугілля, що його можна вживати як палива по домах. Це важливе тому, що не кожне вугілля можна видобувати з під землі на верх, хоч його можна перемінити на газ.

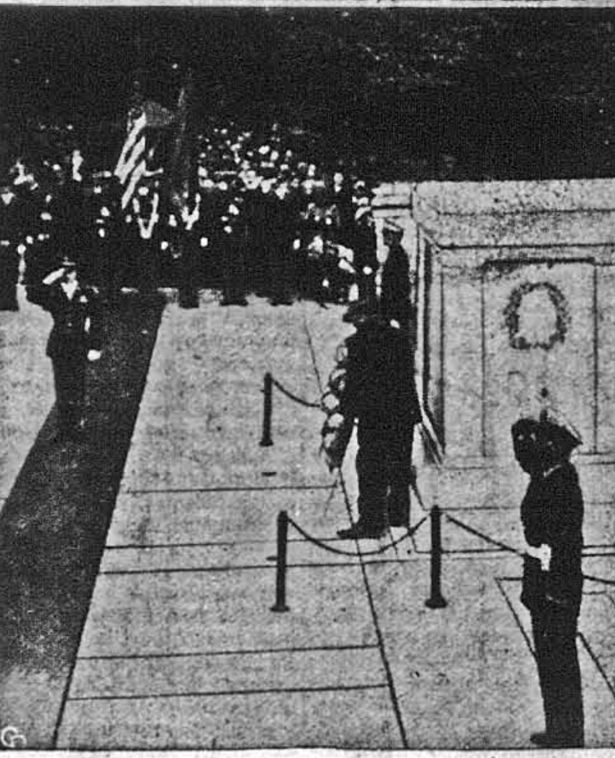
Поглиблення корита ріки Гудсон

Ню Йорк. — Рада Військових Інженерів порекомендувала головній квартирі Першої армії поглиблення й поширення корита ріки Гудсон на просторі між містами Ню Йорк і Олбені коштом $30,-700,000. Рада викінчила студії над таким проєктом на доручення Конгресу, щоб зробити ріку Гудсон справною для великих кораблів. Інженери радять: 1. поглибити корито ріки між Ню Йорком і Олбені з теперішніх 27 стіп до 32 стіп; 2. розширити ріку з теперішніх 300 стіп до 600 стіп між містами Ню Йорк і Кінгстон, а з Кінгстон до Олбені до 400 стіп; 3. поробити приготування для передачі басейну в Олбені для вжитку кораблів; 4. побудувати пристань для утримування кораблів на якорі коло місцевостей Гудсон і Стайвезант. Окрім цього Рада Військових Інженерів вирішила ще поглиблення з 27 стіп на 35 стіп каналу Чезепік і Делевар на просторі 45 миль і поширення його з 250 стіп до 450 стіп, як теж скасування зводних мостів для перепускання кораблів і побудови високих мостів на їх місце, щоб усунути перешкоди для швидкої плавби. Витрата на поправу цього каналу обрахована на 95 мільйонів долярів.

ХОЧЕ ЩЕ СУДИТИ Й СТАЛІНА

Вашингтон. — Член Верховного Суду, Роберт Г. Джексон, який був предсідником Міжнародного Трибуналу в Мюнхені при засуді головних провідних нацистів в рр. 1945-46, явився добровільно перед палатною комісією, що прослідкує замордування 15,000 офіцерів і вояків польської армії в Катинському лісі під час другої світової війни. Комісія ствердила вже давніше, що цього злочину допустилася совєтська влада, а Джексон мав ствердити, на скільки американська влада знала ро це вже під час суду над нацистами. Суддя Джексон твердить, що вашингтонський уряд під час суду над гітлерівцями не подав до відома звіту американського полковника Джана Г. Ван Вліста, який, як німецький воєнний полонений, відвідав катинські гроби ще в 1943 р. і повідомив про це Пентагон в 1945 р. Джексон каже, що він не був би використав цього звіту в тому часі для поставлення під суд совєтських винуватців, одначе не був би допустив їх до обвинувачення німців у катинській справі. Член слідчої комісії, конгресмен Алвін О'Конскі з Вісконсін, запитався Джексона, чи не виглядало це таке, що судя не був би судив совєтських комуністів за катинський злочин. О'Конскі пішов так далеко, що заявив охоту заложитися за це. Тоді Джексон відповів: „Якщо ви зловите Сталіна, я його буду судити". На що відповів О'Конскі: „Я молюся за те". Крім Джексона комісія переслухала ще інших свідків, які доводили, що уряд хотів в 1945 р. закрити катинський злочин.

Секретар фльоти Ден Кімбел, репрезентуючи президента Трумана, складає в „День Перемир'я" 11-го листопада традиційний вінок на могилі Невідомого Вояка на Національному Цвинтарі в Арлінґтоні, Вірджінія.

АЙЗЕНГАВЕР І СТІВЕНСОН У „ПОХОДІ МИРУ"

Ню Йорк. — Уночі на середу виступив з знаменною промовою у радіо ген. Д. Айзенгавер, який, уперше по щасливих для нього виборах, висловився про свої погляди відносно чужих країн. Промовець ствердив, що суттєве для кожної вільної нації — це підтримувати свободу в кожній вільній країні. Під час передвиборчих закидів, генералові приписувано ізоляціонізм, одначе останній його виступ перечить цьому і переконує, що майбутній президент буде цікавитись положенням в інших країнах та впливати на перебіг випадків закордоном. Це б випливало з його вислову, що кожний народ, без огляду на кількість він могутній, повинен допомагати іншим народам та що існує небезпека примусу, коли якийбудь народ, для втримання відповідного життєвого рівня, може підпасти в залежність від неприязної нації. У цій радіопрограмі виступив і губ. Стівенсон, закликавши громадянство підтримати грошеві фонди кампанії „Похід миру", яка на свої видатки потребує чотири мільйони річно. Кампанію очолює Генрі Форд 2-ий. „Похід Миру" був створений два роки тому й поставив собі метою розповсюджувати правду в країни поза Залізною Завісою, для чого він користується радіовисильнями Вільної Европи та Вільної Азії. Усього тринадцять радіопрограм посилається щоденно в підсовєтські країни Европи та Азії до червоного Китаю. У своїй промові, ген. Айзенгавер зокрема висловився, що Совєти розповсюджують усюди найбільшу брехню про Америку, щоб настроїти проти неї інші народи. На це необхідно відповісти подаванням правди, — „поборювати велику брехню великою правдою". Комуністи позбавили свої народи можливости довідуватися правду й тому — понести туди цю правду — це завдання „Походу Миру". Про це саме говорив і губ. Стівенсон, підкресливши гострі виступи Москви проти радіовисилень Вільної Европи та Вільної Азії, що переконує про потребу існування цієї приватної акції, яка так поважно непокоїть комуністів.

Амбасадор Кеннан повернувся до ЗДА

Ню Йорк. — Джордж Ф. Кеннан, якого Совєти натаврували як „немилу особу" і тому не допустили до його повороту в Москву як американського амбасадора після його хвилевого виїзду до Німеччини, приїхав до Злучених Держав з своєю родиною, щоб відбути конференцію в департаменті стейту. Кеннан не хотів сказати нічого про свої переживання в Москві, одначе заявив, що заборона повороту до його посту у Москві була для нього несподіванкою. Коли йому ставили кореспонденти запит, чи вже призначено наступника по ньому, він відповів, що дальше вважає себе амбасадором. Він пояснив, що звичай велить передати новому амбасадорові лист з відкликанням попередника на такому становищі, щоб передати його урядові чужої країни, одначе в теперішнім випадку такого листа ще не має. Кеннан приїхав був до Москви 6 травня. Коли він був у Берліні з початком жовтня, Совєти проголосили його „немилою особою" за відповідь кореспондентам про недостачу волі для амбасадорів в Москві.

Українець обраний до стейтової леґіслятури

У Вунсакет, Р. Ай. обрано до стейтової леґіслятури п. Ореста Д. Чагарина, сина Михайла й Ксені Чагарин, відомих своєю громадською діяльністю серед наших людей упродовж 40 років. П. О. Чагарин народився у Вунсакет 1917 р., з фаху інженер. У другій світовій війні брав участь як доброволець і закінчив службу в ранзі майора. До цього часу п. Чагарин був радним м. Вунсакет, обстоюючи завжди інтереси широких мас. Як свідомий американський громадянин, п. О. Чагарин не забуває землі своїх батьків, беручи активну участь у житті місцевої української громади, сплачуючи даток на Національний Фонд, та всебічно допомагаючи українцям. П. Чагарин — член У. Н. Союзу, від. 206 „Запорожська Січ". Своєю працею радного міста, п. Чагарин придбав пошану й серед інших національних груп — французів та айришів, що віддали свої голоси йому.

Згіднення протиамериканських настроїв в Арґентині

Буенос Айрес. — Уступлення з дотеперішнього становища асистента державного секретаря для міжамериканських справ Едварда Г. Міллера викликало прихильні підгуки арґентінської пероністівської преси. Часописи підкреслюють, що відійшла особа непопулярна в Арґентині й що її відхід означає зміну відношення ЗДА до Арґентини, яка

АНГЛІЯ БАЖАЄ, ЩОБ ТРИҐВЕ ЛІ ЗАЛИШИВСЯ СЕКРЕТАРЕМ О.Н.

Об'єднані Нації, Н. Й. — В Генеральній Асамблеї ОН промовляв англійський міністер закордонних справ Ентоні Іден, та заявив, що Триґве Лі повинен змінити своє рішення та не залишати свого посту в ОН в цих критичних часах. Подібно промовляв і міністер закордонних справ Бразилії. Обидва вони підкреслювали віддану працю теперішнього генерального секретаря ОН. Але заступники Лі заявили, що він хоче своєю резиґнацією „найкраще прислужитися ОН", та злагіднити в той спосіб напруження між Сходом і Заходом. Одинадцятичленна Рада Безпеки має поручити кандидата на це вільне становище, а п'ять великодержав (Англія, ЗДА, Франція, Китай і Совєти) мають там право вета. Генеральна Асамблея має право іменувати запропонованого Радою Безпеки кандидата. В кулуарах вже згадували імена нових кандидатів на це становище: генерала бригади Карлоса П. Ромуля з Філіппін та теперішнього урядуючого президента ОН канадського міністра Лестера Б. Пірсона. — Московське радіо гостро атакувало Триґве Лі, називаючи його „аґентом агресивних кругів ЗДА". Сенатор ЗДА Пет МекКаррак заявив, що Лі зрезиґнував тому, що в ОН працювали комуністи — громадяни ЗДА, як це виявила сенатська підкомісія.

Сенатори за прогнання шпигунів з О.Н.

Ню Йорк. — Два сенатори комісії внутрішньої безпеки звернулися з вимогою до секретаріяту Об'єднаних Націй, щоб „вичистити цю організацію зі шпигунів і саботажників", а якщо це не можливе, то „О. Н. не повинні мати права радити в Америці". Цю заяву склав сен. Віліс Сміт, демократ з Норт Каролайни, а її підтримав сен. Пат МекКаран, демократ з Невади, коли вони закінчили переслухання стенотипістки з О. Н., Ольги Мічки, народженої в Шікаго прийнятої в О. Н. в 1946 р. на секретарку для російської мови. Вона зрікалася американського громадянства таким способом, що дістала пашпорт від совєтської амбасади на подорож до Совєтів як совєтська громадянка в 1949 р., одначе цієї нагоди не використала. Сенатська підкомісія переслухала її в будинку федерального суду в Ню Йорку, довідуючись про подробиці з її життя і засуджуючи її поведінку. Її батьки приїхали були з Росії, стали американськими громадянами, але мати схилялася завжди до „російського способу життя". Як працівничка в О. Н. вона робила переклади новинок для О. Н., передаваних до Совєтів через радіо. Справа льояльности панни Мічки показується складною тому, що вона присягала на „вірність О. Н", не зрікаючися американського громадянства. Підкомісія переслухала ще другу працівничку в О. Н. натуралізовану громадянку ЗДА, панну Гелен Каґен-Позер, яка приїхала з Росії. Вона не хотіла відповісти на питання в справі зв'язків з комуністами, одначе заперечила зв'язки з совєтськими шпигунами.

Морісон переміг Бевана у відношенні 194 до 82

Лондон. — Під час проголошення тайного голосування в справі заступника провідника парляментарної соціялістичної опозиції виявилося, що Герберт Морісон переміг свого лівого противника Анюріна Бевана у відношенні голосів 194 до 82 Це високе число голосів за Беваном здивувало не тільки його противників, але й самого Бевана, бо досі за його лівою політикою заявлялося найвище чисто послів — 75. Тепер Лейбуристська партія має вибрати 12 послів так званого „кабінету в тіні", що мають сидіти в перших рядах опозиції в парляменті та бути кандидатами на міністрів при майбутнім перебранні влади. На це число зголосилися 40 кандидатів. Скільки в цьому „сіровому кабінеті" буде Беванівців — не знати, бо голосування відбувається одночасно на листу, на якій вміщені всі 12 кандидатів.

Похорони президента Вайцмана

Реговат, Ізраїль. — У вівторок відбувся похорон першого президента Ізраїля — Хаїма Вайцмана, який помер у неділю. Тільки процесія 400 людей йшла за домовиною, а на чолі процесії йшла дружина президента та його найближча рідня. Під гук сирен 4 старшини зняли домовину з катафалку та зняли з неї державний прапор. Двохвилинна мовчанка присутніх попрощала президента. Процесія пройшла до оливкового гаю, де бажав навіки спочити президент Вайцман, хоч він міг був лежати в Єрусалимі поруч основника сіонізму Теодора Герцля. Похоронні богослуження відправив головний рабін Ізраїля Ісак Галеві Герцог, а військовий кантор відспівав пісню — „Боже милосердний". Пізніше молився син покійного Вен'ямін. На могилу склали вінці, перший вінець положила Вайцманова дружина з написом „Мойому чоловікові". Тисячі жидів стояли недалеко цієї процесії, а голосники передавали похоронні богослуження. Після похорону від рядів пані Вайцман положила вінець на могилі англійця М. Кларка, що згинув у Палестині і був приятелем її сина Михайла, який згинув як літун під час боїв за оборону Англії.

Швеція вшановує 70 роковини свого короля

Стокгольм. — Сотки тисяч шведів вшанували 70 роковини свого короля Густава Адольфа. Вулиці були переповнені людьми, хоч густий дощ падав під час гієї паради. Король їхав вулицями міста у відкритій кареті, яку тягнули коні. Королева Люїза їхала разом з королем. Після вуличної паради відбулося прийняття, в якому брали участь самі члени королівських родин Скандинавії — Норвеґії, Данії. Одинокий з некоронованих людей був присутній президент Фінляндії Юго Пасківі. Прем'єр Таґе Ерлангер вручив королеві дарунок від народу: 5,000,000 корон (дол. 966,000), які король призначив на культурні цілі.

Комуно-німецький „герой" втік на захід

Берлін. — Німецькі комуністи зібрали, їдучи за совєтським прикладом, аж 57 „героїв труда", привезли їх до Берліна та почали влаштовувати їм великі „стахановські ради", щоб тим заохотити інших до каторжних „соціялістичних змагань" за „збільшення виробництва". Але власне в тому самому часі, як відбувалися паради, один з тих „героїв", якийсь Віллі Кноблиях, використав першу нагоду і втік на Захід та зголосився як політичний втікач до західних властей. Разом з ним втікла теж його жінка.

може прийти з новим урядом республіканців. Про це висловились найбільші арґентинські щоденники.

БРИТАНІЯ ПІДДЕРЖУЄ АМЕРИКУ В СПРАВІ ПОЛОНЕНИХ

ІДЕН В О.Н. ЗАКЛИКАЄ ЧЕРВОНИХ ПОГОДИТИСЬ НА ДОБРОВІЛЬНУ РЕПАТРІЯЦІЮ ТА ЗАКІНЧИТИ ВІЙНУ; ПРОПОНУЄ ОКРЕМІ „ЧОТИРИ ПУНКТИ"; ПІДТРИМУЄ ФРАНЦІЮ В СПРАВІ АФРИКИ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Британський секретар закордонних справ Ентоні Іден промовляв вчора на нарадах Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, закликаючи Совєтський Союз, червоний Китай і Північну Корею, щоб вони погодилися на добровільну репатріяцію полонених і в той спосіб причинились до замирення в Кореї. Промовляючи від імени одної з великодержавних представників на теперішній сесії Генеральної Асамблеї, Іден видвигнув такі чотири пункти, на які повинні б погодитись обидві воюючі сторони в Кореї та на підставі яких можна б завершити теперішні переговори в Панмунджоні в справі перемир'я: 1. кожний полонений має право на звільнення після підписання перемир'я; 2. кожний полонений має право на приспішену репатріяцію; 3. кожна з воюючих сторін має обов'язок дати полоненому всю можливу допомогу в репатріяції; 4. жадна з воюючих сторін не має права вживати сили для репатріяції або здержання полоненого. „Чи можна видвигнути більш чесну пропозицію, як ця?" — запитував керівник британської закордонної політики, виразно підтримуючи американське становище, що жаден полонений не повинен бути ані насильно репатрійований, ані насильно задержаний. Іден рівночасно запевняв Совєтський Союз, що Британія погодиться на „ширшу політичну конференцію" після перемир'я, завданням якої було б вирішити справу „відбудови та стабілізації Кореї", а в дальшому вирішила б теж всі інші справи, які мали б причинитися до закріплення миру і безпеки на Далекому Сході. Велика частина промови Ідена була призначена головно для азійських та африканських народів, бо він закликав до активної допомоги тим країнам і народам, аж доки вони не стануть „на власні ноги". При цій нагоді Іден підтримував теж становище Франції, вважаючи, що чартер Об'єднаних Націй не дає їм права займатися проблемами французького протекторату в Марокко і Тунісі. Іден твердив, що Об'єднані Нації не були створені як агенція для втручання поодиноких країн до внутрішніх справи поодиноких країн. Після попереднього виступу Вишинського, більшість делегатів в Об'єднаних Націях прийшли до переконання, що Совєтський Союз не бажає собі перемир'я в Кореї й тому теж виступ Ідена в цій справі не збільшує надій на те, щоб комуністи могли погодитись на будь-який компроміс.

Запеклі бої в Кореї

Токіо. — Впродовж вчорашнього дня і ночі на центральному фронті в районі „залізного трикутника" продовжувались запеклі бої, в деяких випадках найбільш затяжні за весь час війни. Після передвчорашньої атаки червоних, що були здобули від південно - корейських військ одну гору, корейські війська перейшли вчора до протинаступу та знову відбили втрачені позиції, завдаючи ворогові великих втрат. Кожну атаку попереджує сильний вогонь артилерії, а згодом розміри характеризує повідомлення, що червоні, приступаючи до атаки, вистрілили на південно-корейські позиції до 7,000 гранат, заки їхня піхота пішла до наступу. В багатьох випадках приходить до рукопашних боїв, часто на багнети, а то й на п'ястуки. Сильні ворожі атаки на західному кінці того сектору заставили алянтів залишити деякі їхні позиції та відступити на нові. Збільшуються „пробні наступи" ворога теж на інших секторах фронту, головно на східньому. Сніг, дощ та взагалі погана погода ще тільки збільшують терпіння вояків на фронті.

4,000 колишніх членів націстичної партії зможуть еміґрувати до ЗДА

Франкфурт, Німеччина. — Понад 4,000 німців, які старалися дістати дозвіл на виїзд до З'єдинених Держав та яким той дозвіл відмовлено на тій підставі, що вони були колись членами націстської партії, тепер матимуть нові вигляди на позитивне полагодження їхніх старань. Діло в тому, що з днем 24-го грудня входить в силу новий американський еміґраційний закон, який не дозволяє на в'їзд до Америки тільки членам комуністичної партії, не згадуючи нічого про колишніх націстів, фашистів або фалянгістів. Тимчасом, міністерство внутрішніх справ Північної Вестфалії почало слідство в справі прослідження тої країни колишніми націстами, які в останньому часі виявляють велику активність та намагаються організувати для своїх цілей різні політичні групи.

АМЕРИКАНЕЦЬ ДЕМАСКУЄ БОЛЬШЕВИЦЬКУ ЗАБРІХАНІСТЬ

Об'єднані Нації, Н. Й. — Д-р Ізадор Лубін, американський представник в господарському комітеті Генеральної Асамблеї ОН, вимагав вчора від комуно-польського представника в тому комітеті вияснення на таку скомпліковану справу: Від закінчення другої світової війни продукція і прибутки польського господарства, згідно з урядовою статистикою, значно збільшилися, подібно як і сама Польща збільшилася багатими німецькими територіями. Тимчасом населення Польщі зменшилося на приблизно 30 відсотків. Польські представники в Об'єднаних Націях постійно говорять про „велико-душну допомогу" з боку Совєтського Союзу. З цього можна б прийти до висновку, що в Польщі заіснував добробут, якого та країна ще ніколи не знала. Тимчасом виходить, що в останньому там знову проголошено пайкування хліба, м'яса, товщів, мила та цілої низки інших продуктів. Американський представник хотів знати, як можна погодити ці парадокси із збільшенням господарської продукції та совєтської допомоги для Польщі з одного боку, при рівночасному збільшуванні нужди і труднощів з другого. „Чи не означає те, що велика частина тої продукції йде до Совєтського Союзу? Чи може їх магазинується для майбутньої війни?" — запитував американський представник.

СВОБОДА SVOBODA
Український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Ситі і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00
Недільне видання:			
На рік у ЗДА	$3.75	На рік у Канаді	$4.25
На пів року у ЗДА	$2.00	На пів року в Канаді	$2.25

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSFY CITY 3, N. J.

СИМВОЛ НАЦІОНАЛЬНИХ АСПІРАЦІЙ

Коли б нині не було Ізраїля, як вільної й незалежної держави жидівського народу, смерть Хаїма Вайцмана, найбільш заслуженого по Теодорі Герцелю сіоністичного діяча, не була б викликала в світі такого враження, як це сталося тепер, коли з його особою зв'язаний титул — першого президента Ізраїля. Вайцман має за собою славу великого вченого і вже з цього боку були б теплі згадки про нього. Та все таки інакше, коли згадують про нього як президента хоч би якої малесенької, але незалежної держави, як Ізраїль.

Тому саме з приводу смерти Вайцмана поплили в Ізраїль вияви співчуття від президента Трумана, королеви Єлисавети і т. д., поминаючи інші голоси з усього світу, в яких виявлено подив для людини, що присвятила ціле своє життя здійсненню національних аспірацій свого, по цілому світі розпорошеного народу, зокрема тої його частини, яка терпіла від усякого роду переслідувань. А про це останнє Вайцман знав багато з власного досвіду, з життя в царській Росії.

Давид Бен-Гуріон, прем'єр Ізраїля, згадуючи про смерть „першого громадянина жидівської нації", підкреслив, що Вайцман був „символом жидівських аспірацій до національного відродження". Пригадуючи заслуги Вайцмана як ученого хеміка, що став англійським громадянином, він зазначив, що свої осяги на науковім полі, які використала Англія в час Першої світової війни для воєнних цілей, він вмів використати не для особистих цілей та користей, а для допомоги здійсненню національних прагнень жидівського народу. Під тим треба розуміти добуту Вайцманом від британського уряду Декларацію Балфура про „встановлення в Палестині національного пристановища для жидівського народу". Саме від цього почалася ще довга й завзята кампанія на міжнародному полі й боротьба, також і з англійським урядом, заки повстав Ізраїль. В такій боротьбі дуже заважила допомога з Америки, прихильна постава американського уряду. Річ ясна, що й цього не було б, коли б не було завзятої акції з боку американських жидів. Та це не зменшує заслуг самого Вайцмана. Тому теж, як це заявив Бен-Гуріон, місце Вайцмана є між „патріярхами, суддями, пророками і королями жидівського народу".

Д-р Вайцман, пише Ню Йорк Геральд Трибюн, був би першим, що не погодився б з тими, що приписували б йому виключну заслугу за здобуття державної незалежности для жидівського народу в Палестині. Ізраїль це мрія Теодора Герцеля, яку здійснювали покоління фанатично відданих тій ідеї сіоністів у всьому світі. Вайцман був прикладом глибокої віри в здійснення цього ідеалу жидівського народу, а також прикладом довгої й послідовної праці в цьому напрямі, не зважаючи на такі моменти, коли здавалося, що все пропало, коли замість Палестини пропонував йому сам Балфур Уганду в Африці...

До того треба ще пригадати, що Вайцманові доводилось витерпіти дуже багато від своїх власних земляків-екстремістів і революціонерів, бо сам він був поміркованим у засобах боротьби і дипломатом. Та, як це слушно тепер підкреслюють, до осягнення такої великої цілі треба було йти одночасно різним людям різними шляхами. Одначе без великого такту Вайцмана та його досвіду в стичности з міжнародним світом, ледве чи можна було б жидам добитися здійснення такого чуда, як відновлення своєї держави в Палестині по тисячах роках її втрати. Вайцман умів ще представляти світові справу жидівської національної держави, як справу міжнародної етики, моралі та гуманности, а це теж заважувало, особливо від появи Гітлера.

НАША СОЛІДАРНІСТЬ

Українське політичне життя та його зовнішня репрезентація у вільному світі має багато всіляких недомагань. Маємо кілька політичних груп, які себе взаємно поборюють, часто навіть не дуже добираючи відповідних засобів, маємо навіть кілька репрезентацій, які явно або скрито спорять за компетенції, але серед того ми маємо теж і деякі добрі прикмети, які признають навіть наші вороги і нам їм заздрять. Між цими добрими прикметами є наша безспірна солідарність в двох головних справах: соборности українських земель і державної незалежности українського народу. Немає у нас жадної групи, за винятком зрадницьких одиниць, які не рахуються, яка мала б інший погляд на українську соборність або суверенність. Ми можемо різнитись і спорити щодо метод боротьби за них, ми можемо мати різні погляди на майбутню владу в Україні та на соціяльний чи економічний лад і політику, але немає серед усіх українських груп жадної різниці думок ані розбіжностей, що до суверенної української держави повинні належати Київ, Львів, Ужгород, Чернівці та всі українські етнографічні землі, як і немає в нас розбіжностей думок, що тільки попередня повна українська незалежність і суверенність може бути передумовою майбутньої участи в різних ширших чи вужчих федераційних рухах.

Ця українська солідарність в цих двох принципових справах — соборности і суверенности, є великим і дуже позитивним арґументом в українській визвольній політиці. Ясно, що в теперішній актуалізації української проблематики в міжнародній площині, наші вороги докладають багато зусиль, щоб цю українську солідарність, якщо вже не розбити, то бодай захитати. Вони пробують використати в тій справі наші внутрішні розбіжності, пробують підшукати чи купити квіслінґів та всілякими іншими хитрощами й інтриґами намагаються вбити клина в цю принципову українську солідарність, бо тоді можна б легко знівечити й цілу українську визвольну політику.

Деякі конкретні приклади заходів для розбиття української солідарности спостерігаємо і в останніх намаганнях створити спільний антибольшевицький фронт з участю російських і неросійських політичних еміґраційних груп. Одні роблять це свідомо і пляново, а інші, не визнаючись в цілості справ, слухають всіляких підшептів та легковірно приймають фікції за правду. Не входячи в подробиці всіх цих намагань, які спостерігається теж і в проголошеному недавно статуті новоствореного в Европі т. зв. Координаційного Центру Антибольшевицької Боротьби, можна б зробити кілька конкретних тверджень і висновків.

Дотеперішня українська солідарність щодо соборности українських земель і суверенности українського народу є одним з найважливіших арґументів української визвольної політики на міжнародному терені і ту солідарність треба не тільки за всяку ціну вдержати, але ще й відповідно скріпити. Цею солідарністю не сміє зловживати ані її використовувати жадна політична група для своїх внутрішньо-політичних і партійних цілей. Ми можемо мати розбіжності думок, але в зовнішніх виступах та в трактуванні української визвольної політики у відношенні до зовнішнього світу, ми мусимо бути всі, як один і будь-який вилім з тої засади був би національною зрадою.

Цю одностайність і солідарність можна вдержати і скріпити тільки тоді, якщо усі українські політичні угрупування в своїх зовнішніх зв'язках в принципових справах будуть репрезентовані одним тілом. Український Державний Центр та Українська Національна Рада, які вже об'єднують всі українські угрупування з малими тільки винятками, творять це реальне репрезентативне тіло. І резолюції П'ятого Конгресу Американських Українців і загальна публічна опінія недвозначно висловилися за тим, щоб цю репрезентацію скріпити і щоб в ній були заступлені теж ті угрупування, які в ній ще не є. Якщо сьогодні ще не усунено усіх труднощів для такої повної консолідації в Европі, як вона вже заіснувала серед американських українців, тоді — в обличчі всіляких актуальних справ — повинно вже нарешті прийти бодай до тої формальної „координації дій" на зовнішньому відтинку, про яку говориться вже віддавна та до якої всіляко змагається.

Іван Кедрин

„ПОРЯДНА ЛЮДИНА"

Де шукати вихідної точки для морального ідеалу в українському громадянстві? Цією точкою є порядність. Тип порядної людини — це тип людини нудної, філістерської, пересічно-міщанської, де совісність, чесність і солідність переплітаються з плиткістю думки і вузкістю зацікавлень. Проте не геніями ні героями стоять народи, а пересічними типами дрібно-міщанських філістрів. Ця порядна людина — це родинний тип, а родина — це стрижень і підвалина здорового громадянства. Однак порядна людина нічим іншим не цікавиться, тільки собою і своєю ріднею. Вищим від неї типом є вже людина суспільна, ідейна. Тільки героєві чи революціонерові, або мистцеві, що має своїми творами показувати великі пристрасті в людських душах, — вільно не триматися критерій порядної людини. Громадянство, що складається з самих отаких порядних людей, чесних грошеробів, батьків родини і кар'єристів, незацікавлених жадними вищими проблемами, таке громадянство гниє. Однак громадянство, зложене з самих революціонерів, є теж розгублене і загублене, позбавлене своєї суспільно-моральної бази. Здоровою суспільністю було українське громадянство на переломі XIX і XX сторіч: воно спиралося на дрібноміщанському філістерстві, на впорядкованих українських родинах, де від дитинства і шкільних років була передбачувана життєва колія кожного члена родини. Але водночас у тому громадянстві народжувались і діяли Франко, Винниченко, Коцюбинський, Леся Українка, Стефаник, члени Молодої Музи, великі духи, що їх передвісником був Драгоманів чи сучасником великий Грушевський, — всі вони потрясали громадянством, запліднювали новими ідеями і підштовхували до великих діл. І тому в отому філістерському громадянстві, опертому на пересічному типові сірої людини, зродилися Українські Січові Стрільці з 1914 року і дозрів ґрунт для 1-го листопада 1918 року на Західній, як теж для великого зриву в березні 1917 року на Наддніпрянській Україні. Неправдою є, наче би потім, за Польщі й СССР, ці окупаційні режими нищили революціонерів. Навпаки, вони нищили українську порядну людину, вони викидали з рейок унормоване життя українських родин і їх дітей та заганяли масово молодь в підпілля, масово продукуючи революціонерів. Те саме ділось в СССР: наслідком нищення родин прийшла масова поява безпритульних дітей, і коли ті безпритульні стали аж загрозою для режиму — почався совєтський відворот від пропаґанди аморальної істоти та наворот до творення совєтської порядної людини, совєтського філістра, поскільки він може існувати в совєтському режимі. І так у другу світову війну ми ввійшли з зруйнованою **суспільною** основою. Правда, до скитальських таборів попала маса порядних людей, пересічних українських сірих громадян. Проте вони не були домінуючим чинником, бо вони мали почуття своєї маловартости і тому не грали першої ролі. Першу ролю грали революціонери. Не було симбіози, тільки був поділ громадянства, була захитана природна рівновага двох суспільних типів. І так оця нова іміґрація приїхала до ЗДА. Тут вона знайшла масу морально здорового сірого громадянина, впертого, але з мінімальною скількістю людей вищого суспільного керівницького типу. В реакції на попереднє нездорове явище безоглядної переваги революційного типу над філістерським, бачимо тепер в Америці загальний і масовий процес асиміляції новоприбулих до загально-американського типу порядної людини. Разом із цим іде масове відпадання людей від зорганізованого українського громадського життя, звужується круг зацікавлення наших людей, центром уваги стає власний матеріяльний інтерес, егоїзм та асуспільницьке забезпечування **тільки** своєї родини. І коли цей процес триватиме з нинішньою натугою далі, то українському громадянству в ЗДА, позбавленому великих творчих духів, грозить упадок, грозить застій, що є рівнозначний з процесом гниття. Тому не треба вірити і не треба проповідувати, що у нас все добре. Треба потрясати людськими совістями і людськими умами, треба ворохобити їх, треба мати патос відваги говорити навіть найприкрішу правду...

— Ось ми вийняли кілька думок та частинно переповіли їх власними словами, частинно буквально цитували — із останнього прилюдного докладу д-ра М. Шлемкевича у циклі докладів на тему „Криза української людини". Філософська аналіза української духовости в перекрою минулих 50-ти років торкнулася наприкінці гостро-актуальної болячки української громади в ЗДА: як маса давніх іміґрантів відсахнулась від громадської роботи, перекидаючи її всеціло на новоприбулих, і як серед маси новоприбулих щораз яскравіше помітний шкурний матеріялізм із байдужістю до громадських справ, до справ політики, науки, літератури, мистецтва, до всіх цих цілей і завдань, які вимагають праці і — грошей. Відсотково, беручи 60,000-чну масу новоприбулих, тільки мінімальних гурт людей перейняв на себе ту ролю, що її докладчик зформулював як тип людини ідейної, суспільної. Бо навіть із того гурта осіб, що ніби всі є суспільними діячами, треба ще „відрахувати" більшість, яка цікавиться громадськими справами, так би мовити, пасивно, або навіть бере участь в зборах і маніфестаціях, навіть признає словами важність цих і других завдань, але тримає цупко зачиненими свої кишені й гаманці та не різниться поглядами від отих „порядних" — цим разом уже в „лапках" — наших людей, щодо яких тільки глумливо можна пристосувати назву „політичний еміґрант".

Недавно один із чільних нюйоркських громадян, давніх іміґрантів, різко спротивився на засіданні одної установи, щоб орудувати цифрами 50 — 80 — 100 тисяч українців в метрополії Злучених Держав і світу. Яких 100,000, коли на найблагороднішу маніфестацію не прийде більше трьох, хай уже п'яти тисяч максимально?! І де ж отих сто тисяч, коли жертвенність на наші найблагородніші цілі української політики й культури виглядає так, як показують це звідомлення УКК, ЗУАДК, Народного Дому в Ню Йорку, фондів на будову **намогильних** пам'ятників найчільніших наших постатей чи касові звідомлення **усіх** наших організацій про стан членських внесків!..

Це така смертельно-поважна проблема, що треба її „паки і паки" порушувати. Одиничні доклади, навіть найпалкіші і найкращі, тут нічого не поможуть. Тут треба буде дійсно — кажучи терміном ген. Айзенгавера — „круціяти", хрестоносного походу **проти** егоїстичного матеріялізму американських українців, і то в масі новоприбулих, задивлених на зарібок, ощадності, гроші, гроші. Колись було у нас гасло „іти в народ" і йшли інтеліґенти в народ просвіщати його. Треба буде глибоко призадуматись над тим, як зайти в гущу маси, що їй грозить асуспільне грошеробське здичавіння із загибіллю всієї громади та тих всіх її ідеалів, що ними нова американсько-українська „порядна людина" не цікавиться.

Василь Косаренко-Косаревич

ФЕДЕРАЦІЯ В ОЧАХ МОСКАЛІВ І НЕМОСКАЛІВ

Російсько-білі москалі старої еміґрації як і ті нової, котрі ще донедавна були совєтсько-червоними, оперують від довшого часу навипередки федеративною фразеологією з двох головних пунктів: Поперше рятувати спільний знаменник усіх москалів обабіч залізної заслони взагалі, а тих на еміґрації від крайньої лівиці до крайної правиці зокрема, що ним є збереження цілости їх імперії на випадок її розвалу знутра або зовні; подруге маскувати себе самих і постульовану ними цілість своєї імперії водночас на „демократично" в очах азильного Заходу, ну і поплентачів-немоскалів. Адже слово і поняття „федерація" в уяві американця — це взаємовідношення поодиноких стейтів у лоні ЗДА, а в уяві европейця — це співжиття кантонів **німецького**, французького, італійського і ретійського населення в лоні Швайцарії. Отже воно закриває в очах евроамериканця жахливу дійсність у лоні будь-як найменованої і пофарбованої „цілости" імперії москалів (у їх власній мові — русскіх), котра є однозначною з традиційним поневоленням немосковських народів панівним московським.

Проповідування федералістичної ідеології за царя Миколи I або міністра внутрішніх справ Валуєва, ба навіть Столипіна вважали москалі політичним злочином майже такого степеня, як тепер спробу будь-якої національної немосковської совєтської республіки виступити зі Союзу, який є московською імперією на совєтсько-червоно, на підставі прислуговуючої її точки конституції. Візьмім такий уявний приклад: У тому російському часі імперії москалів (1721 — 1917) перед осудом публічної опінії панівного московського і опанованих немосковських народів стануло декілька осіб, нап'ятнованих за пропаґанду зміни абсолютного **монархічного** ладу на демократично-федеративний. Між ними були москалі й українці та інші немоскалі. Тоді москалі добачували у всіх федералістів державних злочинців. Але виливали вони свою лють на немоскалів-федералістів як ворогів своєї імперії й її цілости, а свою погорду на своїх земляків-федералістів як зрадників національного патріотизму в лоні імперіяльної „родіни". Постава немоскалів щодо тих же самих федералістів була навпачна. У всіх них добачували вони поступовців взагалі, та відчували зокрема вдячність до москалів-федералістів як своїх приятелів, а до земляків-федералістів як заслужених діячів.

Чому ж це так? А ось чому: Тоді для поневолених немосковських народів, як наприклад, для нас українців, позбавлених всякої свободи і всяких прав національної індивідуальности, **федерація** означала великий крок вперед по дорозі до повної свободи і незалежности чи самостійности. Для панівних же москалів означала федерація обмеження їх сваволі у використовуванні поневолених народів. Немоскалі відзискували бодай частину зрабованих їм прав, а москалі тратили цю саму частину прав.

Скрахування російської імперії, кінець монархічного уладу та панування москалів і їх царів над поневоленими народами змінило доценту їх взаємовідношення. Революція в лютому-березні 1917 р. уможливила поневоленим народам перескочити етап бажаної перед тим федерації й осягнути одним замахом остаточну мету їх визвольних змагань. Фіни, естонці, латиші, литовці, білорусини, поляки, українці, козаки, грузини та інші кавказькі й азійські народи проголосили свою власнодержавну незалежність і стали власними націями. Одні фактом відновлення свойого „статус кво анте", з-перед окупації їх краю москалями, другі фактом самовизначення.

На тлі такого нового положення на Сході Европи в північній Азії змінилась також доценту і їх постава щодо питання федерації, Тепер москаля-федераліста стали вважати його земляки заслуженим діячем і патріотом, а **немоскаля**-федераліста своїм приятелем. Але немоскалі, напр. поляки, українці й інші, стали вважати земляка-федераліста зрадником власної нації.

Тепер федерація з москалями є для немоскалів, які самі стали націями, кроком назад і обмеженням, а на дальшу мету поновною цілковитою стратою відзисканої свободи. Зате для москалів є федерація кроком вперед по дорозі відзискання і збереження цілости своєї імперії, награбованої від р. 1918.

Адже москалі, які самі не жили ніколи свобідним життям і не мають поняття, що це є справжня демократія, не розуміють федерації інакше, як лиш прехідним етапом до повного злиття зі собою і на свій власний спосіб життя, як це одвердто заявив Ульянов-Ленін в р. 1920. Доказала це напр. федерація України з Московією у формі персональної унії після Переяслава (1654). Доказує це на наших очах федерація національних совєтських республік немоскалів із такою москалів у формі СССР. Лиш наївний сьогодні може обманювати себе самого й інших ілюзією-сподіванням, що третій майбутній експеримент „федерації" немоскалів із москалями буде інакший чи пак з іншими наслідками як оба згадані для прикладу попередні... Колись молився західній світ: „Перед норманами захорони нас Боже". Весь історичний досвід управнює українців і всіх немоскалів молитися повсякчасно: „Перед москалями і федерацією з ними захорони нас Боже".

Це не тому, що ми були би засадниче проти федерування нашого народу і нашої нації з іншими. Навпаки. Ми дали доказ нашої готовости до такого співжиття і перед стратою нашої незалежности і по її відзисканні. Перший конґрес народів по революції в лютому був скликаний українцями і відбувся в Києві. Ми і надальше готові зректися

(Закінчення на стор. 3)

О. Г.

ЧЕРВОНИЙ СКЕТЧ У СЛОВАЦЬКОМУ ВИКОНАННІ

(До восьмої річниці комуністичного путчу на Словаччині)

(24)

— Бачив я, бачив, — підсміхався Андрій, — як ти старався господареві догодити!.. Він, знаєте, щоб віз гною накидати, то не більше, як п'ять разів вилами кине. Як набере того „шляхетного" матеріялу, то аж страшно і дивно, як вила не тріснуть!..

— А ти ж як думав? — відгризався Іван. — Покута, братіку, за наші „гріхи" мусить бути тяжка. Не хотіли ми її кров'ю змивати, то змиватимемо гноєм. І то спасибі, що дозволили нам на „комуністичну державу" працювати!..

— А господар твій тішиться, що такого робітника має!..

— Та тішиться, собачий син, аж руки затирає: „От так, пане інженере, треба робить!" — каже.

— Досить з тим, — уриваю я. — Кажіть, які новини?

— Новини? — питає Іван Антонович. — Є і новини. От, наприклад, сьогодні: пішов я, як звичайно, удосвіта корови чистити. Вичистив одну і підходжу до другої, а коло неї ще телиця з таким довжелезним хвостищем, що його на три добрих корови вистачило б. Тільки став я чистити другу корову, а телиця, — добра б їй не було! — Знаєте, отак намочила кінець хвоста в рідкий гній, спочатку одним боком, потім другим, — інженер показує рукою, як саме телиця мочила хвіст, — та я-а-ак свисне мене просто в морду з одної сторони!.. Я ще не вспів навіть запротестувати, — а вона я-а-а-к не замахне знову — та я-а-а-к не свисне мене з другої!.. Ех, добре, що ви мене тоді не бачили!.. Я з десять відер води на себе вилив, а ще, здається, наче не обмився...

Всі регочуть, а мені чомусь і жаль інженера і стидно за нього.

— З того, що вам зробила телиця, Іване Антоновичу, — кажу, — можна обмитися. А от з тих ваших так легко набутих „батрацьких" манер і зворотів мови, чи ви скоро „обмиєтеся"?..

По обличчі інженера пробігає ледве вловима тінь, яку він зараз же зганяє блазнівською гримасою:

— „Обмивайтеся" ліпше ви зі свого „аристократизму", бо чи тут, чи поїдемо до Німеччини — однаково наймитами будемо. А бути інтеліґентним наймитом і незручно і небезпечно і непристойно просто. Як наймит — то наймит! Я вже, здається, скоро комуністом стану... Як казав дідуньо — Маркс: „Буття опреділяє мислення!.." Так то!..

Хоч викрут інженера був дотепний і вдалий, але все ж по цій розмові залишився неприємний присмак, який потягнув за собою трохи ніякову мовчанку. Її увірвав Ілько:

— Ось я чув сьогодні новину, — сказав він: — говорив мені господар, що війна скоро скінчиться.

— Також мені „новина"! — зневажливо скривився Іван Антонович. — Це ми, голубчику, і без твого господаря знаємо, що не пройде і десять літ, як війна закінчиться... А поки до кінця війни, ти скажи краще: коли це ти уже нарешті оженишся?

— При чому тут моя женячка? — злегка почервонів Ілько.

— Та от при тому, що, поперше, я хочу впитися і потанцювати, а, подруге, ти зовсім не підходиш до нашої компанії.

— Хіба? — ніяковіє хлопець.

— Певно! Ми всі, бачиш, солідні, сумні, зажурені, а ти скачеш веселий, мов теля на мотузку. Ось оженись, візьми собі клопіт на голову, хай тебе жіночка погризе щодня, мов іржа залізо (а твоя Надійка вдалася в маму, то зубки має!...), тоді й ти посолідніш, зажуришся і до нашого товариства більше підходитимеш...

— Та то вже хіба, як вирвемося звідси...

— Справді, — підхоплює Андрій. — Якщо вирвемося звідси, то справляємо велику пиятику. Я згоден весь свій заробіток пропити!

— І я!

— І я!

— Ну, а я, — докидає дід Борис, — як жінка грошей не дасть, то по-козацьки: останні штани даю до складчини.

Жарти жартами, а і на дальших наших сходинах ми постановили: бучно відсвяткувати день нашого визволення і оженити Ілька з Надійкою. Молоді навіть урочисто приобіцяли нам свою згоду...

Одного вечора на мадярському кордоні несподівано почали падати постріли. Моя „братія" зібралася моментально.

— В селі переполох, — твердили одностайно. — Люди кажуть, що вночі Каменяни будуть або в німецьких, або в мадярських руках. Партизани тікають з села!..

Ми так були схвильовані, що навіть говорити не могли і сиділи майже мовчки, прислухаючись до пострілів. А стрілянина то вщухала, то відновлялася з більшою силою, то припинялася зовсім. Однак по звуку не можна було нічого зрозуміти, оскільки окремі постріли і цілі сальви падали хаотично, в різних місцях і все на значній віддалі від села.

Ми чекали далеко за північ, але перестрілка носила той самий характер. Так ми і розійшлись, не дочекавшись нічого.

Однак, в цю ніч мало хто спав у цілих Каменянах: стрілянина тривала до ранку, і лиш на самому світанку на години дві запанувала тиша. Та лишень зійшло сонце — почалося знову те саме.

Крадучись від хати до хати, селом забігали переляканi „ненечки", розносячи найнеймовірніші чутки, згідно з котрими на Каменяни била тяжка артилерія, летіли бомбардувальники і йшли танки. Та видно, що не тільки танки, а навіть літаки і артилерійські стрільна не могли дігнати блискавично **поширюваних** жіночих „телеграм", бо нічого ніде не було видно, ні чути, лиш в одного господаря, куля, ударивши в ріг хати, обила трошки тинку.

Пізніше виявилось, що мадяри почали стріляти на кордоні для того, щоб відвернути увагу партизан від прямого тракту: Єлшава — Ревуца, по котрому пішли німецькі частини. І так, поки ми ламали голови над причиною стрілянини, поки зойкали перелякані каменянчани, поки масово тікали партизани вглиб лісу, німці не тільки зайняли Ревуцу, а й посунулись через неї далеко на захід. Цю вістку підтвердили самі партизани, частина котрих покинула зброю, або й зі зброєю повернулась додому.

Увечорі того самого дня йду під якимсь претекстом до одної хати, господар котрої також був у партизанських лавах. Застаю його з ногами у великій мисці, повній теплої води, і блаженною посмішкою на устах.

— О, то ви вже дома? — питаю, ніби здивована.

— А що мав робити, пані?

— Як то „що"? Німців бити!..

— Е-е-е, пані професорко, ви не знаєте, що то є — німці! Німці — то як би не люди, а машини: ми стріляємо, а вони ідуть, ми стріляємо, а вони ідуть! Не втікають, не бояться! — говорить він з виразом найглибшого подиву і захоплення. — А які в них машини, а які танки! Куди нам з рушницями проти них! Вони, здається, нас навіть не бачили, а їхали собі просто, куди їм треба було.

— Ну, а ті „пжеказки", що ви їх поробили?..

— Що „пжеказкі"! Ви думаєте, що вони йшли на „пжеказкі"?!! Вони їх обходили, а тих „пжеказок", що були під самою Ревуцою, вже нема.

— Як то „нема"? А куди ж поділися?

— Нема! Німці „розтрепалі".

— Та що це ви говорите! Такі міцні „пжеказкі"?!! Як же їх можна було „розтрепати"?

— А так прости: під'їде танк, або гармата і я-а-а-к гахне: раз, другий, третій — і нема „пжеказкі"! О, пані професорко, з німцями не можна воювати!.. ..

(Продовження буде).

Микола Андрусяк

ІДЕЇ МИХАЙЛА ГРУШЕВСЬКОГО

(3)

(Закінчення)

Це парадокс нашої історії, що переяславський князь Юрій Довгорукий, не маючи змоги втриматися на великокняжому престолі в Києві, звідки його прогнав його братанич Ізяслав II. Мстиславич, покинув столицю свого батька Володимира Мономаха й подався до Суздаля на території вятицько-фінських мішанців, що спершу негодували на руських князів, тому, що вони роздавали посадництва своїм „руським дітським" з України. Згодом Суздаль-Москва-Петербург стали поневолителями Києва — України, якої стару державну назву „Русь" у грецькій формі „Росія" погромщик України цар Петро І. надав своїй імперії. Хоч Пантелеймон Ковалів пише, що назва „Росія" ніколи не відносилася до України, то в дійсності в XVII ст. київські вчені називали таки саму Україну „Росією"; ще перед своєю козацькою службою Пилип Орлик присвятив гетьманові Іванові Мазепі виданий польською мовою у Вильні, тогочасній столиці Великого Литовського Князівства" та культурному центрі Білоруси, свій твір „Алькид Російський"; „гетьманом Росії" названий Мазепа на своїх дарах для православних християн на Південному Сході: на плащениці в церкві Господнього Гробу в Єрусалимі і у виданій його коштом арабській євангелії в Алепо (Сирія). Про те, що Московщину почав називати „Росією" цар Петро I. щойно в 1721 р., писав уже в „Свободі" (20 березня 1952 і на ст. чч. 69-71) п. В. Косаренко-Косаревич (Русь-Україна і Московія - Росія).

Такі парадокси є в історіях інших народів. Ось німецькі лицарі вигубили литовських прусів, але їхню назву присвоїли, а литовсько-польські королі Ягайлони не використали своїх побід над ними й дозволили вирости пруській державі, що стала гробокопателем Польщі; проте польські історики цього не замовчують, бо фальшування історії не є ніяким патріотизмом. Ще більший парадокс в сьогочасній польській історії: ворог Польщі, подібно як інших поневолених Росією народів, Сталін, придбав для Польщі землі, які дурною політикою віддали колись польські королі на германізацію, відпихаючи Польщу від її природного доступу до Балтійського моря; „історією польської глупоти" назвав цю політику польський публіцист Бохенський в теперішній підсовєтській Польщі.

Як представник народницького напрямку в українській історіографії Мих. Грушевський писав історію українського народу, а не держави. Не є запереченням окремішности української науки досліди, чи український елемент сягав у княжій добі тільки меж сьогочасної української національної території, чи виходив поза них. Навіть сам Грушевський при обговорювані культурно-національного руху в XVI-XVII ст., релігійної боротьби в XVII ст. та розвитку білоруської козаччини в часах Хмельницького виходить поза ці межі на терен Білоруси. Не має ніякого сумніву, що білоруси в цих століттях мали вже окрему від української мову, в XVII ст. вживали білоруської мови в своїх проповідях уніятські священики на Білоруси, проте про національну приналежність не рішало білоруське простолюддя з своєю розговірною мовою, що чимраз більше попадало в залежність від своїх панів. Пани ж ішли за своїми князями, яких очолювали князі Слуцькі, нащадки київського князя Володимира V Ольхердовича. Подібно як князь Константин - Василь Острозький оснував школу й друкарню в Острозі, князь Юрій Слуцький оснував школу й друкарню в Слуцьку; в обох школах учили церковнослов'янської мови. Острозькі, Слуцькі й інші вельможі й шляхта на Україні й Білоруси вважали себе за русинів, „заклятих ворогів матушки Москви", — як це цитує Микола Очерет з російського історичного роману Лажечнікова (Захід і „дружба" Росії й України, „Свобода", з 10-го жовтня, ц. р., ч. 269).

Виступ Грушевського в 1904 р. з концепцією окремої історії українського, білоруського й російського народів був революцією на початку XX. ст., коли росіяни заперечували офіціяльно окремішність українського народу. Тепер появляються досліди, що заперечують первісну московську етнічну цілість. Польський історик Стефан М. Кучинський, уроженець Придніпрянщини, виказав у „Працях Українського Наук. Інституту" у Варшаві (1936), що землі колишніх в'ятичів над якою завоювала Москва над Окою завоювала Новгород після завзятого опору і він був думки, що „на українах" над Окою був перший зудар України з Москвою. Знов білоруський дослідник Я. Станкевич сьогодні вив'язує, що в'ятичі були білоруським племенем. Оці два сусідні дослідники подають напрям і для українознавства що в своїх початках за М. Грушевського було в територіяльній дефензиві, а тепер повинно перейти до офензиви.

Виказання, що населення сьогочасної московської національної території не відразу злилося з москалями є актуальне саме тепер, коли — як інформує стаття Антона Орликовського „Ще одна нерозв'язана проблема Сходу" („Свобода", 14 червня ц. р., ч. 153) — є група науковців з Великого Новгороду, які опираючись на історичній традиції голосять національну окремішність новгородських руських від евразійських москалів-росіян. Отже опираючись на традиції спільної боротьби проти Москви, українці можуть мати з них своїх нових союзників.

Можна згодитися з твердженням д-ра Чубатого („Свобода" з 27 і 30 вересня та з 1 жовтня ц. р., чч. 256 і 259-60), що сьогодні криза в українознавчих дослідах; адже українознавці поза залізною заслоною не мають доступу до України; археологи не можуть проводити там нових розкопок і мусять вірити находкам совєтських археологів, що насвітлюють під кутом зору сьогочасної совєтської політики; історики не можуть користати з українських архівів; мовознавці і етнографи, що якийсь час на скитальщині мали поміж утікачами представників майже кожної української волости, також уже тратять ґрунт для своїх розслідів, коли діпісти, прибувши на цей блаженний берег Атлантику, почали свою батьківську мову переплітати „сторами", „поркамк" й „беками", а в ноші і звичаях переганяти самих американських єнкі. Не мають також українознавці на скитальщині таких великих українознавчих книгозбірень якими були Бібліотека Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові та Бібліотека Всеукраїнської Академії Наук у Києві.

Але крім того цю кризу поглиблює й те, що дехто з сьогочасних керівників наших наукових установ не розуміє, що наукові досліди повинні поступати вперед, а не йти взад. Замало покликуватися „ми так пишемо, як Грушевський і інші старі наші дослідники писали". Є люди з вузьким науковим аспектом і не приймають до видань НТШ чи УВАН вияснювання тексту „Слово о полку Ігореві", мовляв „неактуальне", тому, що цього не зробили одоровані ними філологи, хоч актуальною є рецензія на збірку російських причинків про „Слово о полку Ігореві", серед них і нашого дійсного члена НТШ і УВАН проф. Д. Чижевського навіть для політичного „Українського Квартальника". Інакше поступали колись Грушевський, Томашівський, Кордуба й інші визначні історики в НТШ. Моя перша стаття в „Записках НТШ" в 1927 р. була доповненням до дослідів Грушевського, проте була прийнята тогочасними дійсними членами Історично-філологічної Секції НТШ, а навіть між Грушевським і мною було приязне листування аж до його заслання. Бо Грушевський був людиною науки і як такий цінив кожного дослідника.

ПЛАСТОВА ОСЕЛЯ

З приїздом до Америки для багатьох уже скінчилася пора „скитальщини". Багато з наших людей осілося міцно в Америці і не тільки осілися, а й „запустили коріння", придбавши свої хати і фарми. Тільки українська дітвора, а спеціяльно та, що згуртована в Пласті, ще й далі скитається по добрих людях, шукаючи у них притулку на літню оселю.

Тимчасом, у схемі виховання Пласт покладає найбільше надій і уваги саме на літню оселю, де діти не тільки в теорії вчать, як треба поводитись, щоб виробити в собі уміння самостійно обходитись під час мандрівок і походів, але виконують всі приписи і науку на практиці.

В цьому й полягає ефектність виховання Пласту: він дає справжню науку, а не вигідно обставлений сурогат її. Я пригадую, як „піонери" в підсовєтській Україні також робили свої „ватри". Вони збиралися десь у залі школи, електричний вентилятор та пара вирізків червоного паперу, що розвівалась під вітром з вентилятору — становили ватру, — і хлопці слухали так звані „пригоди" якогось стахановця, що поклав тисячу цеглин за 5 хвилин, або іншу подібну нісенітицю казенно-патріотичного характеру. Їх „табори" були будинки відпочинку з кухарями, кельнерками, лікарями, фізкультурниками, і цілим штабом замаскованих наглядачів. Життя проходило ліниво і приємно, обволокуючи душу кожного „піонера" відчуттям, що коли тільки він досить уважно слухатиметься і повторюватиме все, що їм говорять, то він так вигідно і ліниво допливе собі по життю і до кінця. Коли ж, уже дорослим, такий „піонер" прокидався од своїх мрій, — він бачив, що партія викрала в нього найцінніше в житті — уміння стояти на своїх ногах, покладатися на себе в тяжкі хвилини, і мати добрих і щирих приятелів, пов'язаних не тільки приємними переживаннями, але й тяжчими хвилинами переборювання перешкод.

Щоб виробити в наших дітях таку самостійність і дружбу, пластуни мусять мати оселю, мусять мати справжнє місце для ватри, а не паперові хвостики, що теліпаються під вентилятором, мусять навчитися жити у великому гурті, пристосовуючи себе і свою поведінку до вимог гурта, зрікаючись певних своїх привілеїв чи звичок в користь загалу — все риси характеру, яких дуже мало і у нас скрайніх індивідуалістів, пронизаних недовір'ям до здібностей інших та почуттям власної геніяльности.

ПЛАСТ вирішив придбати таку оселю. Оселю, яка обслуговувала б переважно район Ню Йорку, Пенсилвенії, Ню Джерзі та Конектикат, — і не тільки вирішив купити, а вже й знайшов таку оселю і вніс завдаток — 2,000 долярів.

Вартість оселі виноситиме десь коло 45,000 долярів. Це означає, що по всіх згаданих містах і стейтах повинно знайтися 450 душ, що згодяться пожертвувати на Пластову оселю по 100 дол., або 1,800 душ, що дадуть по 25 долярів. При теперішніх, порівнюючи високих заробітках і можливості завжди мати працю — не становить великого труду для батьків чи прихильників Пласту уділити 25-50-100 дол. з тим, щоб бути спокійним за літнє перебування наших дітей і за добре виховання їх.

Добре виховання дитини з Пласті — це річ потрібна не тільки громаді чи нації, а в першу чергу самим батькам Добре виховання дитини тримає її при батьках, витворює між батьками і дітьми взаємозрозуміння, зв'язок і близкість, які часто зникають у відносинах між батьками і дітьми, коли діти віються цілими днями по вулицях, набираючись понять і правил, не тільки незрозумілих, а часто диких в розумінні батьків. Батьки готові винуватити за це Америку. Ні, польська вулиця, наприклад, дала б іще гірші наслідки, а вже про совєтську вулицю, з її безпритульними і малолітніми злочинцями, і говорити не доводиться. Вулиця завжди призводить дитину до злочинів Хто хоче зберегти дитину при собі і нації, мусить придбати для неї добрих виховників — і Пласт має таких виховників. Тому варто викинути раз в життю сотку на пластову оселю і потім уже бути спокійним за кожне літо для дитини.

Безперечно, Ню Йорк звик, що на нього інші місцевості повинні дивитися, як на центр і метрополію. Але щодо пластової оселі — то Ню Йорк, як і з придбанням Народного Дому, дуже метропо-літально відстає. Шікаго вже має оселю, Дітройт уже придбає її, отже Ню Йоркові не лишається нічого іншого, як таки вистояти на позиції метрополії — і придбати оселю для всієї дітвори, що населює цю велетенську і густо заселену українцями округу. Думайте вже зараз чи це буде 25, чи 50, а чи 100 долярів, — бо наші пані вже рушили в похід, „ако апостоли", ловлячи душі щирі, вірні і не жадібні. Нікому не легко відрвати 50 чи 100 долярів на пластову Оселю, але вже як мус — так мус: треба дати, придбати Оселю і тоді вже вимагати від Пласту, щоб у тій Оселі був добрий лад і порядок.

Л. І.

ФЕДЕРАЦІЯ В ОЧАХ МОСКАЛІВ І НЕМОСКАЛІВ

(Закінчення зі стор. 2)

певної долі наших суверенних прав як нація-член ОН або европейського Союзу народів або всесвітнього Союзу вільних народів в користь спільної управи-екзекутиви, на базі рівноправної свободи всіх членів такої федеративної спільноти. Але на що з нас ніхто добровільно не погодиться — це на федерацію тільки в лоні бувшої російської тюрми народів або теперішнього совєтського концтабору народів зі столицею в Москві або Петербурзі і під проводом москалів, наших дотеперішніх національних катів.

Зрештою немає навіть рівноправного партнера з боку москалів (русскіх) на еміграції для федеративних переговорів і умов, як довго не створили вони такого самого аналогічного власнонародньо-національного екзильного політичного центру-уряду, як всі інші. Як довго не виступають як борці за визволення свого народу, а лиш як оборонці цілости своєї імперії, отже не як „Рашенс", „Руссен" чи „лє Рюс" в змислі „русскіє" (москалі), а тільки в змислі „росіяни" в утотожненні з усім населенням бувшої російської імперії. Бо така імперіяльна маніфестація передрішує вислід і нівечить базу рівноправности і всяку можливість федеративної свободи поодиноких членів. Федеруватись можуть тільки свобідні і незалежні нації, котрі вже самовизначились. Немосковські народи вже самовизначились під своєю власнонародньою назвою. Москалі (русскіє) ще ні. І ось тим самим показують вони наявно, як вони дивляться на „федерацію".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Филаделфія, Па.

Листопадове Свято.

Історичний день 1. листопада відзначила филаделфійська громада дуже врочисто. Під патронатом Філії УКК заходами Об'єднання б. Вояків Українців і Братства к. Вояків Української Дивізії відбулись того ж дня традиційні панахиди за поляглих бійців в церквах обох наших обрядів. Громадянство віддало шану тим українським воїнам, які зброєю встановляли порядок української державности в Україні.

Після церковних відправ відбувся у великій залі Горожанського Клюбу Святочний Вечір. Святочну промову виголосив д-р Микола Шлемкевич. У прекрасній формі цей наш визначний громадський діяч і вчений — колишній учасник визвольних змагань, звернув увагу, що значення Листопаду не лише у самому геройському чині патріотичного населення Галичини. Довгі роки щоденної праці передових людей, наростання думки, завершення цієї каменярської щоденної праці ґенієм Івана Франка дало у висліді Чин Листопаду, який означає, що населення Галичини йшло до Акту об'єднання всіх українських земель 22. січня 1922 року і створення одної незалежної української республіки — не як чужинці, чи насильно притягнені тубильці, але як свідомі співтворці великого чину української нації. Актові 22 січня 1919 року принесла Галичина свій лавровий вінок у формі Листопадового Чину. Ця свідомість, ідейне оформлення і Листопадового Чину і Четвертого Універсалу, і завершення цих двох подій Актом Злуки 1919 року, є дороговказом і нам і нашим потомкам на нашому теперішньому і майбутньому життєвому шляху.

В концертовій частині Святочного вечора чоловічий хор „Кобзар" під управою М. Довбуша відспівав С. Людкевича „Ой, у лузі", М. Гайворонського „Сповнилась мрія" та І. Третяка „Марш молоді". Зинаїда Нечитайло своїм приємним сопраном пригадала публіці стрілецьку пісенну творчість. Після пісні Л. Лопатинського „Горить моє серце" і „Синьої чічки" М. Гайворонського солістка мусіла ще на побажання слухачів проспівати наддаток. Вірш С. Черкасенка „У день Першого Листопада" відрецитувала по-мистецьки артистка Ліза Шашаровська. Теж і баритонове сольо у виконанні Анатоля Радванського мало в репертуарі стрілецькі пісні. Співак проспівав „Думу Михайла" Бориса Кудрика і „Маєву нічку" того ж композитора, як теж М. Гайворонського „Ой, нагнувся дуб". Акомпаніювала співакам при фортепіяні пані Л. Бульба.

Атракцією вечора був виступ чоловічого хору з Лігай Велю з осідком у Алентавн під управою диригента О. Дідуха. Цей хор, який складається майже виключно із тут народженої української молоді, мав у програмі важкі до виконання композиції і вийшов із них вповні побідно. Публіка з великим вдоволенням прослухала „Прометея" К. Стеценка, „Встає хмара" Г. Китастого, „Закувала" І. Ніщинського й інші пісні у виконанні цього хору і привітала гостей із Алентавну довготривалими оплесками.

На святі було присутнє рекордове число публіки; велика заля Клюбу не могла помістити всіх учасників. Добре теж сталось, що свято відбулось у самий день роковин, бо це більше зв'язує нас із традицією. Це успішне Листопадове Свято вказує на зростання нашої филаделфійської громади. Збірка принесла нові фонди на українських інвалідів.

Т.

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

В ПАРАҐВАЇ

УКРАЇНЦІ В ПАРАҐВАЇ ПРОТИ НАРОДОВБИВСТВА

Українці в Параґваї, об'єднані в Т-ві „Просвіта" та СУМ, заапелювали у справі конвенції проти народовбивства і вислали свою заяву до Державного Департаменту ЗДА. В заяві представлено в цифрах екстермінаційну політику СССР супроти українців та інших народів уярмлених большевиками. Заява кінчається апелем до Державного Секр. ЗДА спричинились до припинення злочинів Москви.

Заява була підписана в таких філіях і Осередках: Фарм Калле — 41 особа, Санлова — 37, Ексканнаціон — 30, Урусапукай — 27, Богданівка — 26, Фарм Калле 12-20, Фарм Калле 14-16 осіб і Альборда — 15, разом 224 українців.

„ЖІНОЧА" АФЕРА НА З'ЇЗДІ ЮГОСЛАВСЬКОЇ КОМУНІСТИЧНОЇ ПАРТІЇ

Загреб, Югославія. — На шостому З'їзді Югославської Комуністичної партії виникла велика авантура, коли генеральний секретар федерального уряду Любодраґ Джурич у своїй промові заявив, що сербський прем'єр Петар Стамболіч „украв йому жінку". 2,300 делеґатів зачали гостро протестувати проти тієї заяви, а урядовці негайно відтяли дріт від мікрофону, до якого промовляв Джуріч. Делеґати домагалися викинення з партії Джуріча та позбавлення його високого уряду, який він тепер займає. Секретар Політбюра Мілован Джілас успокоював делеґатів, а після перервання нарад, забрав слово прем'єр Тіто, який заявив, що закид Джуріча ще раз прослідиться, та одночасно додав, що Джуріч іде разом із Блаґоєм Нешковічем, якого треба було усунути з партії, бо він виступав проти гострого партійного курсу проти Комінформу. Нешковіч не арештований досі, але він і його прихильники хотіли б скомпромітувати партію для успішної пропаґанди Комінформу.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

Економічна Секція

В п'ятницю 14-го листопада ц. р., о 6. год. 30 хв. веч., в приміщенні УВАН (11½ Вест 26 Ст., Ню-Йорк) відбудеться засідання Економічної Секції УВАН у США на якому д-р В. Стець зачитає доповідь з циклю питань по вивченню економіки України: „Функції місцевого бюджету в народному господарстві СССР". — Вхід вільний.

Керівництво Секції.

УКРАЇНСЬКА ВІЛЬНА АКАДЕМІЯ НАУК у США

Наукова Конференція Книгознавчої Секції УВАН у США

відбудеться в суботу, 15-го листопада ц.р., о 7. год. веч., в приміщенні УВАН (11½ Вест, 26 Ст., Ню-Йорк).

Програма конференції:

1. В. Січинський — Початки українського ґраверства і друкарства (новіша полеміка).
2. І. Коровицький — Бібліоґрафування періодики.
3. Ілько Борщак — З моєї книгозбірні (буде зачитано).

Вступ вільний. Прохання не спізнюватись.

Керівництво Секції.

РОЗШУКИ

ВСІХ, хто зможе подати якусь вістку про місце перебування жінки або дітей покійного **АНТОНА СКРЕЩУКА (Skreshchunk),** 462 Grand Street, Jersey City — прошу написати або потелефонувати до:
W. S. AVERY,
Attorney,
89 Barclay St., New York 8, N. Y.
Tel.: BArclay 7-3270

Чотирбука Теодора з села Заліся, пов. Золочів та його сина і дочку, пошукує сестрінка — **Марія Венгер з дому** Ланська. Писати на адресу УДК в Аргентині: **Comite Ucranio, c. 24 de Noviembre 438, Buenos Aires, Argentina.**

ВАСИЛЬ ХИР,
син Палагії, пошукує свою тітку
EVA WOLOSYN,
— дівоче прізвище
ЕВА ВОЙЦЬО,
— зі села Полона, повіт Сянок. Хто мав би про неї відомості, або вона сама прошу ласкаво зголосити на адресу:
404 EAST 5th STREET,
NEW YORK 3, N. Y.

Пошукую Леню Крушиницького. Хто знає його адресу — або він сам прошу зголоситися: **Simon Moiseenka, Lot 13 Idaline St. Collaroy Platean, Sydney, N. S. W. Australia.**

ДО УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО ФОНДУ
ЗА 1952 РІК ВПЛАТИЛИ:

Листа ч. 9 (По день 21. жовтня 1952).

КАЛІФОРНІЯ:
Лос Анджелес: Микола Корінець $10.
Сен Френсиско: По $10: Маріянна Мельник, Омелян Мельник.

КОННЕКТИКЕТ:
Ансонія: А. Зборівська $2.
Бріджпорт: По $10: Михайло Азиґ, Боженна Юревич, Степан Волянський.
Ферфілд: М. Шиманська $10.
Гартфорт: Макар Забашта $10.
Ню Гейвен: Олекса Козловський $10.
Ватербери: Юлія Педаній $5.

ДИСТРИКТ КОЛОМБІЯ:
Вашингтон: По $10: Іван Малиновський, Софія Малиновська.

ІЛЛИНОЙ:
Шікаґо: Ігнатій Кутко $75 (в тім на УНРаду $25); збірка на хрестинах у П-ва Рошкевичів (Лука Лоїв) $32; по $25: Іван Бардахівський, Богдан Кутко; д-р Петро Попович збірка в часі імянин д-ра С. Дудяка $22.55; по $20: Михайло Гуска, Василь Кіт; по $15: Петро Андрійчак, Іван Дибайло, Леонід Торпедо; по $10: Іван Баран, д-р Василь Білецький, Стефан Вігун, Стефан Боярський, д-р Роман Борисевич, Степан Бонтей, Василь Брагар, Іван Бздель, М.Х., Катерина Харкевич, Маріян Харкевич, Лев Хома, Ярослав Данилишин, Ксеня Данилишин, Василь Данилишин, Степан Дерень, Василь Деркач, Осип Держко, Василь Дмитраш, Василь Доскочинський, Ірена і Теодор Довбак, Евгенія Дріст, Іван Дрогомирецький, Володимир Дубицький, д-р Мирон Федорів, Туся Федуняк, Осип Гаврон, Павлина Гаврон, Михайло Гембуш, Петро Гула, Іван Гафійчук, Антін Гайдук, Іван Гайович, Михайло і Наталія Гікавий, Евстахій Головач, Марія Головата, Петро Гуцал, Теодор Ющенко, Дмитро Кокиш, Антін Кіцела, Сидір Комаринський, Стефан Кравець, д-р Роман Крупка, Григорій Кучма, д-р Ілля Кук, Степан Куліш, Теодор Курпіта, Михайло Квасітник, Роман Кишакевич, Кирило Лісевич, Микола Люшняк, Василь Магунь, Михайло Марчук, Степан Мартин, Олександер Мартинюк, Юрій Матищак, Дмитро Німилович, Іван Пінило, Олекса Півторак, Віктор Процик, Евген Пруц, Роман Припхан, Володимир Пикулицький, Микола Ракуш, Павло Роґаль, Іван Рудакевич, Семен Руденчук, Матей Островський, Михайло Сенків, Олекса Сливчук, Володимир Сосновський, Степан Стецик, Василь Струц, д-р Богдан Ткачук, Михайло Томко, Богдан Трусевич, Ірена Урбан, Теодор Урбан, д-р Володимир Вірщук, Александер Возняк, Маркіян Вигнанський, Іван Заблоцький, Текля Заблоцька, Яків Ждан; Лука Лоїв $9; Андрій Ноґа $6; по $5: Антін Годчак, Ігнатович Віктор, Григорій Капус, Василь Крічка, Павло Матусяк, Володимир Плоский, Теодор Рошкевич, Ірена Шенкірик, Михайло Шулевський; по $3: Василь Дуда, Андрій Кузмяк; Т. Тенеґа $2; по $1: Г. Еріксон, А. Грушевська і Р. Фесик, К. Ноґа.
Гарвей: М. Винарчик $20 (1951 і 1952 рр.).
Ломбард: Тоні Манек $10.
Мілан: Іван Шкурко $10.

ІНДІЯНА:
Індіяна Гарбор: д-р Микола Гнатик $10.
Перу: По $10: Филип Медик, Антін Тарадайка.

МЕРИЛЕНД:
Куртіс Бей: Володимир Ільницький $5.
Селисборі: По $5: Марія Ганиш, Михайло Ганиш.

МАССАЧЮЗЕТ:
Бостон: По $10: інж. Станислав Берегулька, Петро Грудзинський, Василь Рипяк.
Челсія: По $10: Анастазія Різенко, Іван Різенко.
Говлиок: Михайло Кремінець $10.

МИШИГЕН:
Кросвел: Гр. Козак $5.
Дітройт: По $10: Іван Вілоус, Евстахій Чухрак, Петро Голей, Прокіп Лема, д-р Софія Парфанович, Михайло Заховаїв.
Гемтремк: По $10: Теодор Чикета, Іван Фидчишин, Василь Іванюк, Степан Колісник.
Флінт: Теодор Квасницький $10.

МІННЕСОТА:
Пінеаполіс: По $10: Павло Федорців, Сергій Петрович, Іван Олійник, Іван Вакаряк.

НЕБРАСКА:
Омага: По $10: Степан Багрій, д-р Володимир Бурдьо.
Лінкольн: Василь Небесняк $10.

НЮ ДЖЕРЗІ:
Картерет: По $10: Омелян Ільницький, Ярослава і Степан Ткачук.
Елизабет: Степан Каша $10.
Мелвилл: Петро Семенюк $10.
Морріставн: д-р Стефанія Коренець $10.
Нюарк: По $10: Іванна Гладка, Олександер Смаль, Ольга Смаль.
Пассейк: По $10: Петро Дадачко, Яким Горбенко, Павло Мазур, Олекса Змага.
Петерсон: Никола Федчишин $25; по $10: Андрій Лопушняк, Роман Луговий, Андрій Німилович, Віра Німилович, Василь Петришин, Володимир Січинський, Степан Сасовський, Степан Шепчун, Марія і Семен Желацькі; по $5: Володимир Боднар, Василь Гаврищук, Теодор Садівник.
Перт Амбой: Пелагія Будняк $10.
Раріtан: Станислав Свіченюк $10.
Риверсайк: Филип Турко $10.
Вайнленд: Григорій Кудин $10.

(Докінчення буде)

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

У ФРАНЦІЇ

ПРОФ. І. БОРЩАК ВИКЛАДАТИМЕ УКРАЇНСЬКУ МОВУ В ДЕРЖАВНІЙ ШКОЛІ В ПАРИЖІ

Декретом французького міністерства освіти з 18 вересня ц. р. офіційно впроваджено навчання української мови в державній школі східніх мов у Парижі, що своїми початками сягає часів Кольбера (1669 р.). Викладатиме проф. І. Борщак, що досі навчав української мови в рямках так званого „вільного курсу".

СВЯТО ПОКРОВИ В МІСТІ ЛІЛЬ

Заходом Обласної Управи ОУРФ та осередку СУМ в Рубе відбулося 19 жовтня Свято Покрови, на пошану Покрови Пресвятої Богородиці, Покровительки Українських Збройних Сил. З цього приводу відбулося Богослуження в церкві та святочна академія в залі „де Фет".

В БЕЛЬГІЇ

УСПІХ УКРАЇНЦІВ В ГАНЗІ-ПОМЕРОЛЬ

У Ганзі-Померолъ, Бельгія, виступили з великим успіхом українці в мистецькій частині традиційного щорічного місцевого свята: танцюристи з балету „Бандура", що існував під проводом о. Савини, а тепер під кермою п. Хміляка, та діти 7-9 років під орудою п. Клименка. Крім цього відбулася виставa українських виробів (вишивок, настільників та ін.), що її влаштувала п. Бачинська.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 372 повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. листопада, в год. 7:30 ввечорі, в галі „Veteran War" при 19 Washington Ave. Проситься всіх членів прийти на ті збори. — Д. Геча, предс.; В. Реновець, кас.; Н. Ярема, секр, Ю. Лонишин, рек. секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Тов. ім. М. Грушевського, від. 219, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 15. листопада, в год.. 7. ввечорі в Укр. Прав. Галі, 675 Савт, 19. вул. Проситься прийти на збори і вирівнати свою належитість бо наступні збори вже будуть річні збори. — В. Ткач, предс.; А. Баран, кас.; А. Мудровський, секр.

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8 повідомляє, що збори Тов. відбудуться в неділю, 16. листопада, о год. 2. по пол., в салі Клюбу 13 Washington St. Проситься всіх членів сповнити свій обовязок і зложити даток на Дім Старців і Дітвори, що ми всі називаємо Союзівка. — Н. Мазур, предс.; В. Мандзій, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Бр. св. Димитрія, від. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. листопада в год. 1:30 по полудні в укр. салі. Проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої вкладки. — Д. Мушастий, секр.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84 подає до відома, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. листопада, в год. 4. по полудні, в галі У. Н. Дому, 279 Кінґс Гайвей, Вест. Є важні справи до полагодження, тому присутність кожного члена на цих зборах обовязкова. — В. Максимюк, предс.; М. Сендзік, кас.; П. Дудко, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 16. листопада, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній галі. Проситься довгуючих членів прийти і вирівняти свої вкладки і даток на Союзівку. — Уряд.

ГАРТФОРД, КОНН. — Бр. св. І. Хрестителя, від. 277 подає до відома членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 16. листопада, о год. 2. по полудні, в салі Клюбу, на 53 Whitmore Street. Управа буде приймати зголошення в члени Допомогової Каси Хорих та датки на Союзівку. — Управа.

„Замість вінка на могилу бл. п.
Д-Р ВОЛОДИМИРА СВІДЕРСЬКОГО,
що помер 4. листопада 1952 в місті Ром біля Ютіки, складаю $25.00 на Дім Української Культури в Ню Йорку
Д-р мед. Осип Оришкевич,
102 Albemarle Rd.,
Brooklyn, N. Y.

В суботу, дня 15. листопада 1952 р., буде відслужена
ЗАУПОКІЙНА ПАНАХИДА
за душу бл. пам. б. старшини УСС
Д-ра Володимира Свідерського
в год. 6-ій веч. в Церкві св. Юрія в Ню Йорку, вул. 7., на яку запрошують своїх Членів, українських ветеранів та все Громадянство
Братство Українських Січових Стрільців,
Українське Лікарське Товариство.
По панахиді відбудуться ЖАЛІБНІ СХОДИНИ Станиці Братства УСС в Ню Йорку, в домівці при вул. 9-ій.

ГОЛОВНА РАДА й КРАЄВИЙ КІШ БРАТСТВА УСС в ЗДА
повідомляє всіх Товаришів зброї, що 4. листопада ц. р., заснув у Бозі в Talberg
Д-р Володимир Свідерський
б. поручник — лікар УСС, учасник визвольних змагань, Карпатського походу, боїв на Маківці, оборони Львівської Цитаделі.
Похорони відбулися в Rome дня 7. листопада 1952. Тіло перевезено на кладовище в Talberg, N. Y.

В 10-ту РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
о. Кипріяна Хотинецького
діяча й провідника Ярославської Землі 1892 — 1942, що помер у 77 році життя в Ярославі 26. XI. 1942, і за душу його сина
адвоката Романа Хотинецького,
що останньо жив і помер в 52 році життя у Вроцлаві та похований у серпні 1952 в Ярославі в родинному гробівці на Старім кладовищі
відправиться
В СЕРЕДУ, 26-го ЛИСТОПАДА 1952
о год. 7, в церкві св. Юрія в Ньо-Йорку
Заупокійна СЛУЖБА БОЖА.
Про це повідомляють —
ЕМІҐРАНТИ з ЯРОСЛАВА.

ТАРЗАН, ч. 2952. Проколений списом.

DROPPING TO ONE KNEE, LUKAH DUG THE BUTT OF THE SPEAR INTO THE GROUND AND CALMLY STEADIED THE POINT TO MEET THE BREAST OF THE HURTLING CARNIVORE.
AT THE MOMENT OF IMPACT, LUKAH DROPPED THE SPEAR-SHAFT AND ROLLED CLEAR.
SNARLING AND ROARING IN SAVAGE AGONY, THE GREAT BEAST CRASHED TO THE GROUND, ITS SLASHING CLAWS BARELY MISSING THE RATHORIAN.
2952

Приклякнувши на одне коліно, Люкаг встромив держак списа в землю і спокійно наставив вістря, щоб зустрінути груди напасника-хижака.

В хвилині наскоку Люкаг залишив держак і, звільнений, відскочив.

Гарчачи і ричачи в дикій агонії, велика бестія впала на землю, її готові до нападу кігті явно відчували брак раторіяна.

Вступайте в члени УНСоюзу!